

Eer gerelateerd geweld

Bestaand beleid/kennis/vaardigheden/interventies

Bij Stichting Kezban zijn verschillende **voorlichtingsfilms** verkrijgbaar, gericht op het bespreekbaar maken en terugdringen van huiselijk geweld. Bij de films wordt een handleiding geleverd met toelichting en aanwijzingen voor discussieiders. Voorlichtingsfilms 'Als ik háár was.....', en 'Hou mijn hart vast' (www.st-kezban.nl)

De **Stichting Verdwaalde Gezichten** heeft een educatief project samengesteld (een **lespakket**), de **Zwarte Tulp**, dat tot doel heeft middelbare scholieren aan het denken te zetten over tradities die schadelijk zijn voor vrouwen.:

De Vrouwenfederatie van de Turkse Moskeevereniging Milli Görüs heeft in 2005 een reeks **openbare debatten en gesprekken in huiselijke kring** georganiseerd rond het thema eer gerelateerd geweld. Het was voor veel bezoekers van die gespreksavonden de eerste keer dat zij openlijk over eer gerelateerd geweld konden praten en dat zorgde voor emotionele momenten. Dit alles is maar een greep uit de activiteiten die migrantenorganisaties hebben ondernomen om de discussie over eer gerelateerd geweld binnen hun achterban aan te zwengelen. (Zee, 2006: 208/210)

Op www.stopgeweldtegenvrouwen.nl vindt u informatie over onder andere eer gerelateerd geweld, en over projecten van VON om eer gerelateerd geweld tegen te gaan, alsmede informatie over een handelingsprotocol, en voorlichtingsmateriaal. In het handelingsprotocol wordt vastgelegd wat leden van zelforganisaties moeten doen wanneer zij eer gerelateerd geweld binnen hun achterban signaleren. Het is de bedoeling dat migrantenorganisaties in de toekomst beter gaan samenwerken met politie en hulpverleners in dit soort situaties.

Dat de regering een proefproject opzet binnen het onderwijs is een heel goede zaak. Scholen zijn allereerst een plaats waar de meeste migrantenjongeren/kinderen te vinden zijn. (Zee, 2006: 212)

opleiding transculturele systeemtherapie: Wat werkt? (Effectieve preventie en hulp)

In ontmoeting : een interactieve benadering van geweld binnen eerculturen / J. Simsek; G. de Groot. - Amsterdam : SWP Uitgeverij, 2008. - ISBN 9789066659544

Samenvatting: Methodiek voor de hulpverlening aan klanten die te maken hebben met dreigend eergerelateerd geweld. Het boek is bedoeld voor beroepskrachten en wil een inspirerend middel zijn bij hulpverlening aan klanten uit eerculturen. De publicatie is tot stand gekomen op initiatief van Fier Fryslan met subsidie van het Oranje Fonds. Verkrijgbaar in de boekhandel of rechtstreeks bij de uitgeverij voor 26,50 euro.

Lacunes in bestaand beleid/kennis/vaardigheden/interventies, en suggesties voor verbetering

Eer gerelateerd geweld is een ontzettend complex probleem en het is niet zo eenvoudig de risico's in te schatten. Er zijn zoveel factoren die een rol spelen bij het wel of niet escaleren van een eerschending. Een ander probleem is dat bedreigde vrouwen niet makkelijk praten over een erekwestie. Ze schamen zich voor hun probleem of zijn bang hun familie in een kwaad daglicht te stellen. Daarom zullen zij lang niet altijd bij een eerste gesprek met een hulpverlener melden dat zij met eer gerelateerd geweld te maken hebben. (Zee, 2006: 143/8)

Voor minderjarige meisjes die met eer gerelateerd geweld worstelen, is in Nederland niet veel specifieke opvang. Een opvangcentrum als De Bocht in Goirle neemt wèl meisjes op en bij andere vrouwenopvanghuizen wordt wel eens een uitzondering gemaakt voor een minderjarig meisje, maar daar is de hulpverlening niet toegesneden op het begeleiden van pubers. Verder bestaat in Rotterdam het islamitische opvanghuis Duygu dat meisjes vanaf dertien jaar opvangt. Het grote voordeel van dit islamitische opvanghuis is dat het voor ouders geen schending van de familie-eer is als hun dochter daar haar toevlucht zoekt. Er is echter slechts plaats voor vijftien meisjes. De opvang van minderjarige meisjes die op de vlucht zijn voor hun familie vormt zodoende een lacune in de hulpverlening. Een moeilijk punt is ook dat de wet vereist dat de jeugdzorg ouders op de hoogte stelt waar hun dochter is. Niet alleen het gebrek aan opvangmogelijkheden vormt een probleem, ook het gebrek aan kennis binnen de jeugdhulpverlening is groot. De AMK's en de Raad voor de Kinderbescherming zouden hierover expertise in huis moeten hebben, maar daar ontbreekt het aan. Gebrek aan kennis bij hulpverleners kan dramatische gevolgen hebben (Zee, 2006: 152/6)

Dat het op veel scholen ontbreekt aan begrip voor de problematiek van allochtone meisjes is een jammerlijk gemiste kans, want de school is vaak de enige plaats waar meisjes uit traditionele gezinnen te bereiken zijn voor mensen van buiten hun gemeenschap. (Zee, 2006, 158)

Behalve aan hulp aan meisjes ontbreekt het in Nederland ook aan hulp aan hun ouders. Er zou veel meer werk gemaakt moeten worden van opvoedingsondersteuning aan allochtone ouders. Dit is sowieso geen gemakkelijk opgave, maar bij eer gerelateerd geweld hebben hulpverleners helemaal het gevoel voor een onmogelijke opgave te staan. Ze krijgen meisjes binnen die duidelijk hulp nodig hebben, maar kunnen het probleem niet op een directe manier met de ouders bespreken. Want het feit dat het meisje om hulp heeft gevraagd, is al een eerschending op zichzelf. (Zee, 2006: 161)

Het bestrijden van eer gerelateerd geweld is ook geen eenvoudige taak voor de politie, want het is een verschijnsel dat zich moeilijk laat vastpinnen: het kent talloze verschijningsvormen. Dat is erg lastig, vooral voor een apparaat als de politie, waar bij uitstek een cultuur heerst van duidelijke taal en duidelijk omschreven taken. Maar voor de aanpak van een eerconflict gelden nou eenmaal geen vaste regels. Zelfs als de politie het gevaar onderkent, is het nog niet zo makkelijk in te grijpen als een man bedreigingen uit, maar nog geen strafbare feiten heeft gepleegd. En zelfs al zou de politie een potentiële dader kunnen arresteren, dan zijn er altijd nog andere familieleden die de taak over kunnen nemen. (Zee, 2006: 166/7) Het is zaak voor de politie om heel behoedzaam te werk te gaan bij eer gerelateerd geweld. Dingen zijn vaak niet wat ze lijken. En het slepende karakter van sommige eerconflicten maakt het ook heel lastig. Verder zijn er aan het optreden van de politie risico's verbonden. Al te opzichtig ingrijpen kan bijvoorbeeld een eerschending, die tot dan toe nog geheim was

gebrevens, openbaar maken en juist geweld uitlokken. Als het geweld al heeft plaatsgevonden, zijn de daders meestal gemakkelijk op te sporen, maar een veel moeilijker punt vormt het aantonen van de betrokkenheid van familieleden. (Zee, 2006: 170/2)

De politie kan de hulp van het MEP invoeren (Multi-Etnisch Politiewerk, een expertisecentrum dat ondersteuning biedt aan alle Nederlandse korpsen bij politiewerk waarbij etniciteit een rol speelt). Voor de politie is bemiddeling een belangrijke manier om geweld te voorkomen wanneer er sprake is van een eerschending. Voorop staat dat de bemiddelende politiemann de eerschending niet bagatelliseert maar laat zien dat hij weet hoe groot het probleem is voor de betrokkenen. De politie moet duidelijk maken: we begrijpen dat u in een moeilijke positie verkeert en willen helpen zoeken naar een oplossing, maar een ermoord is uitgesloten. En als u denkt dat u dat wel kunt doen, zijn de consequenties ernstig. Willem Timmer van MEP stelt dat drukmiddelen goed werken. Bijvoorbeeld aan families duidelijk maken dat bij escalatie van een conflict het niet bij de vervolging van één persoon zal blijven. Sommige families zijn gevoelig voor dit soort pressiemiddelen en tonen zich dan bereid om tot bemiddeling te komen. Maar meestal zijn het overtuigende argumenten die uitkomst bieden bij bemiddeling in eezaken. Het is hierbij belangrijk dat de juiste persoon wordt ingeschakeld voor de bemiddeling. De unit MEP heeft overal in het land presentaties gehouden voor wijkbureaus en er wordt gewerkt aan lesmateriaal voor de Politie Academie. Maar nog lang niet alle politieagenten die te maken krijgen met een eerconflict realiseren zich dat het inschakelen van expertise van levensbelang kan zijn. (Zee, 2006: 175/9)

Nederland ligt voor op andere Europese landen als het gaat om de aanpak van eer gerelateerd geweld, maar er moet nog veel gebeuren. Preventie is het eerste wat nodig is: potentiële slachtoffers moeten zo goed mogelijk worden beschermd en daarvoor is allereerst kennis nodig. Het is van groot belang dat scholen, net als bijvoorbeeld consultatiebureaus en huisartsen, kinderen uit migrantengezinnen goed in de gaten houden en alert zijn op signalen die op problemen wijzen. Het is bovendien ontzettend belangrijk migrantenmeisjes te stimuleren hun diploma te halen. Als zij goed zijn opgeleid, maken ze meer kans op een eigen leven. Het aanzien dat ze hun familie bezorgen door een mooie carrière of hun bijdrage aan de gezinseconomie zal hen beter uitgangspunt bezorgen als het gaat om het verkrijgen van vrijheden. Bovendien is gebleken dat goed opgeleide moeders over het algemeen hun zoons meer respect voor vrouwen bijbrengen dan moeders zonder scholing. Maar bij alle pogingen om migrantenmeisjes mondiger te maken en te emanciperen moet wel bedacht worden dat dit meer eer gerelateerde conflicten zal genereren en dat het dus tegelijkertijd zaak is te zorgen voor goede opvang. De opvang van bedreigde meisjes is op dit moment ontoereikend. Daar zal de regering echt iets aan moeten doen. Anders is het vergroten van de weerbaarheid van migrantenmeisjes een heilloze onderneming. Misschien moet de oplossing worden gezocht in het uitbreiden van islamitische opvanghuizen. Daar kunnen islamitische meisjes verblijven zonder dat daarmee de familie-eer is aangetast. Meer scholing en meer kansen op de arbeidsmarkt is ook voor migrantenjongens van groot belang. Wanneer zij het gevoel hebben buiten de Nederlandse samenleving te staan, is het gevaar dat ze zich als tegenreactie aan conservatief gedachtegoed gaan vastklampen groot. En waar kunnen ze nog eer aan ontlennen als ze geen toegang hebben tot de arbeidsmarkt? Wat uiteindelijk nodig is, is een mentaliteitsverandering onder migranten en dat is helaas een kwestie van lange adem. Films, televisieprogramma's en andere vormen van entertainment waarin naar voren komt hoe

illusoir de gedachte is dat een moord een man eer kan opleveren, kunnen een belangrijke rol spelen bij de mentaliteitsverandering. Bij de mentaliteitsverandering onder migranten kunnen geestelijke leiders een veel grotere rol spelen dan zij tot nu toe hebben gedaan. De Koran spreekt duidelijke taal: het recht in eigen hand nemen, is niet toegestaan. Imams moeten deze boodschap actief uitdragen, maar vaak zijn zij ook maar gewone conservatieve mannen die net zo goed in en eercultuur zijn grootgebracht en de familie-eer dus als iets belangrijks zien. Reformatorische imams, ook wel fundamentalisten genoemd, die zich puur op de schrift richten, wijzen eer gerelateerd geweld af als behorend tot de pre-islamitische tijd en in strijd met de islamitische voorschriften. De Tilburgse imam Ahmad Salam (die minister Verdonk geen hand wilde geven), heeft in een gepubliceerde preek eer gerelateerd geweld veroordeeld als een heidens gebruik. Op school, en ook op moslim- en hindoescholen, zou een nieuw vak moeten worden ingevoerd: mensenrechten. Een vak dat kinderen al op jonge leeftijd leert dat mannen en vrouwen gelijk zijn, dat vrouwen net als mannen recht op een eigen leven hebben en dat zij net als mannen in vrijheid mogen bestaan. En dat een mens op geen enkele manier eer kan ontlenen aan het plegen van eer gerelateerd geweld. (Zee, 2006: 212/7)

Instanties organisaties die actief zijn in de strijd tegen eer gerelateerd geweld, en bestaande voorzieningen

De **Stichting Kezban** wil:

- het onderwerp geweld binnen allochtone kringen bespreekbaar maken door het geven van voorlichting;
- de waakzaamheid en toegankelijkheid van de reguliere hulpverlening voor allochtone vrouwen vergroten;
- alert zijn op het door de overheid gevoerde beleid betreffende huiselijk geweld en opkomen voor de belangen van allochtone vrouwen en meisjes.

De stichting is geen hulpverlenende instelling, maar tracht door haar adviezen een brug te slaan tussen hulpvragers en de reguliere hulpverlening. De vrijwilligers van stichting Kezban spreken de taal van de hulpvragers en zijn in staat snel het vertrouwen te winnen. Ook hulpverleners hebben soms behoefte aan specifiek advies of interventie, waarvoor zij contact met de stichting kunnen opnemen. (www.st-kezban.nl, info@st-kezban.nl)

Een ander initiatief is de **Stichting Verdwaalde Gezichten**, die is opgericht door twee jongen vrouwen van Turks-Koerdische afkomst:

Weer een ander initiatief is ontplooid door de Vrouwenfederatie van de Turkse Moskeevereniging Milli Görüs. Zij hebben in 2005 een reeks openbare debatten en gesprekken in huiselijke kring georganiseerd rond het thema eer gerelateerd geweld.

www.stichtingvangnet.nl : opvang meiden vanaf 12 jaar, met een islamitische achtergrond

www.stopgeweldtegenvrouwen.nl : Vluchtelingen-Organisaties Nederland (VON): Trefpunt stop geweld tegen vrouwen. Op deze site vindt u informatie over onder andere meisjesbesnijdenis, en eer gerelateerd geweld, en over projecten van VON om eer gerelateerd

geweld tegen te gaan, alsmede informatie over een handelingsprotocol, en voorlichtingsmateriaal.

Migrantenorganisaties als het **Inspraakorgaan Turken in Nederland (IOT)** en de **Samenwerkende Turkse Organisaties Overijssel (STO)** hebben al een vroeg stadium de eerste pogingen ondernomen om het taboe op eer gerelateerd geweld binnen de Turkse gemeenschap te doorbreken. Het taboe om over eremoorden te spreken, begint tegenwoordig barsten te vertonen. De **Vluchtelingen Organisatie Nederland** hebben het probleem ter discussie gesteld onder nieuwe groepen allochtonen, zoals Afghanen en Irakezen. De VON heeft ook, samen met het IOT en het **Samenwerkingsverband van Marokkanen in Nederland**, het voortouw genomen om een 'handelingsprotocol' op te stellen.

Er bestaat ook een internationale organisatie in Londen: International Campaign Against Honour Killings. (Zee, 2006: 212)